

BRIEF UIT AMERIKA

De „Preaching Mission”.

De „Federal Council of Churches of Christ in America” heeft onlangs haar jaarvergadering gehouden te Asbury Park, New Jersey. Het voornaamste punt op het program was zeker wel het rapport over de „Preaching Mission”. Deze „preaching mission” was een groep mannen door de „Council” uitgestuurd over de lengte en breedte des lands met het eenheidsevangelië. In de groote steden des lands waren vergaderingen belegd. Deze vergaderingen zijn door duizenden en duizenden bezocht. Vooral predikanten stroomden bij honderdtallen toe.

De programma's voor deze vergaderingen bevatten niet alleen predikaties maar ook lezingen. Men bleef dan ongeveer drie dagen in een stad. Des avonds werden de groote publieke vergaderingen gehouden. Daags werden lezingen gehouden in onderscheidene kerken.

Op een van de avondvergaderingen hier te Philadelphia sprak Stanley Jones met vuur en gloed over de toekomstige eenheidskerk. In zijn gezicht zag hij geheel het Protestantisme dat nu zoo verdeeld ligt uiteengeslagen in één groote kerk te samen wonen. Hij vergeleek deze toekomstkerk bij een groot paleis. In dit paleis waren vele kamers. Sommige leden van het huisgezin verkiezen de een kamer boven de andere, maar als ze buiten zijn spreken ze nooit van hun eigen kamers; ze zeggen steeds dat ze in dat paleis wonen. Wat een heerlijken indruk zal dat op de wereld maken.

Een van de serielezingen werd hier door Dr John R. Mackay, den nieuwen president van Princeton Theological Seminary, gehouden. Deze lezingen sloegen op hetzelfde aangezicht.

Dr Mackay zag den grooten vijand van de kerk van Christus niet in de hedendaagsche wetenschap. De meeste mannen der wetenschap (science) zeggen zelf dat ze in God gelooven. Zij maken het dus niet moeilijk voor het opkomende geslacht in God te gelooven. De groote vijand der kerk is echter het dialectisch materialisme, zooals dat in Duitschland wordt geleerd. Men wil, zei de spreker, de machten van den kosmos aanwenden tegen het Christendom. Hier tegen moeten nu al de kerken-groepen tezamen ten strijde trekken.

Nu is het niet noodig verdere voorbeelden te geven van de wijsheid die ons werd voorgedragen. Stanley Jones gaat nog steeds door voor min of meer conservatief. Hij is in elk geval niet zoo radicaal modern als andere van de sprekers dat waren. En Dr Mackay vertegenwoordigde natuurlijk de „orthodoxen” in den lande. En deze ethisch orthodoxen gingen nu met door en door moderneren door het land om ons tezamen hetzelfde evangelie te verkondigen. Toen Dr Hepp hier in Amerika was voor de Stone-lezingen te Princeton en ik hem van de „dreigende deformatie” te Princeton sprak, wilde hij daar niet veel van weten. Hij had nog hoop dat als Dr Stevenson zijn emeritaat ontving een nieuwe president wel eens nieuw leven brengen kon. Welnu, die hoop op reformatie is nu wel geheel en al beschaamd. De nieuwe president is ook een man van de synthese. Ook hij wil het evangelie prediken tegen de modernen en terzelfder tijd het evangelie prediken met de modernen. Doch dat kan weer omdat hij min of meer Barthiaansch is. Die Barthiaansch is, slijkt zulke paradoxen als suikergoed.

Voorts is de pers uitbundig in haar jubel over de „preaching mission”. De „Christian Century” van Chicago, uiterst modern, verwacht nu groote dingen. Men zal nu nog eens eerst een begrip krijgen van wat het woord kerk beteekent. Tot nu toe heeft men slechts van kerken geweten. Men heeft nog nooit naar den geest van Jezus geleefd. De „preaching mission” heeft getoond hoe gaarne het volk van het kerkistiek juk verlost wil wezen. In een van de kerken in het Zuiden des lands waar Stanley Jones schoorvoetend zijn eenheidsevangelië bracht omdat hij vreesde dat het volk er niet klaar voor was, bleek dat hij met applaus werd beantwoord. We moeten dus met ingespannen krachten dit versholten en veelszins onderdrukte eenheidsgevoel naar boven brengen.

Ik mag hier nog wel terloops vermelden dat de eindredacteur van de „Christian Century”, Charles Clayton Morrison, ook eindredacteur is van een nieuw en grootsch opgezet driemaandelijks tijdschrift, dat „Christendom” wordt genoemd. In de eerste vijf nummers die reeds zijn verschenen, wordt alle nadruk op de eenheidsbeweging gelegd. In het eerste nummer wijdt Dr Morrison bijvoorbeeld een artikel aan „Peter Ainslie — A Catholic Protestant”. In dit artikel verhaalt hij onder meer dat Peter Ainslie op de Lausanne Conferentie in 1927 het voorstel deed dat men tezamen het heilig avondmaal zou vieren. Toen dit voorstel de conferentie in tweeën deelde, begreep Ainslie, dat hij van nu voortaan een andere werkmethode moest volgen. Hij was nu overtuigd dat we nooit verder komen door tezamen te spreken over leer-

geschillen. Onze gebrokenheid in de leer kunnen we alleen te boven komen door onze eenheid te beleven. Over de leer moet voortaan geheel gezweigen.

Dit advies om maar geheel en al over leergeschillen te zwijgen is nu door de „preaching mission” in praktijk gebracht, niet alleen door de modernen, maar ook door de zoogenaamd orthodoxen. Stanley Jones verzweeg het verschil tusschen het arminianisme en het calvinisme; Dr Mackay verzweeg zelfs het verschil tusschen het pantheïstisch Godsgeloof (-begrip) van de mannen der wetenschap en het Godsbegrip der Schrift.

Op hen die waarlijk gelooven in den Christus der Schriften en hiervan ook in gehoorzaamheid belijdenis willen doen rust dus een zware taak, de taak om in dezen somberen grafkeider de stemmen van Gods bevel te doen hooren.

C. VAN TIL.

Het „ergerlijke” element in de brochures van Prof. Dr V. Hepp.

De heer H. Algra schrijft in „Leeuw. Kb.”:

De brochure van Prof. Hepp.

Prof. Hepp heeft een tweede brochure geschreven over Dreigende Deformatie. En er zit in deze brochure een ergerlijk element. N.l. dat de Hoogleraar geen namen noemt.

Hij verklaart, dat er in onze kerken menschen zijn, die het voortbestaan van de ziel tusschen sterven en opstanding loochenen, die zeggen, dat de ziel sterfelijk is, enz.

En deze meeningen gaat hij nu bestrijden. O.a. door citaten aan te halen en daarop een weerlegging te laten volgen.

Maar hij zegt niet, waar hij die citaten vandaan heeft. Ook niet, van wien ze afkomstig zijn.

Prof. Hepp zegt, dat hij zulks doet, om het persoonlijk element uit de politiek te weren.

Waaruit blijkt, welk een wonderlijk naïef mensch deze Professor is. Want het weglaten van de namen verandert niets aan de situatie, van wat betreft de verhouding tusschen Prof. Hepp en de personen, die hij bestrijdt. Als hij achter een door hem geciteerde uitspraak tusschen haakjes had geschreven A. Pieterse, dan werd de aanval op Pieterse persoonlijk daardoor in het minst niet toegespitst. Want als Pieterse de brochure leest, dan herkent hij zijn citaten toch wel en zegt hij zichzelf: „Dat geldt mij”.

Het is dus alleen maar mogelijk, dat Prof. Hepp wil voorkomen, dat anderen den strijd een persoonlijk karakter zullen geven. Doordat zij de verdedigers van de hier aangevallen meeningen op eenigerlei wijze krenkend zullen behandelen.

En daarbij heeft hij gedacht aan hen, die geen theologen van professie zijn.

Want hij verklaart zelf, dat theologen het weglaten van namen niet bezwaarlijk zullen vinden. Omdat zij de personen, die achter de citaten staan, toch van zelf zullen herkennen.

Dat is nu het ergerlijke element.

Prof. Hepp geeft een brochure uit, die in vele bladen wordt geadverteerd en overal wordt gerecenseerd. Ook door sommige recensenten zeer wordt aanbevolen.

Maar als ik die brochure koop, en vele gemeentelieden met mij, dan blijkt het, dat wij bekocht zijn. Dan wordt ons het volgende voorgehouden:

Er worden in de Gereformeerde kerken leeringen verkondigd, die zeer ernstig afwijken van de Belijdenis.

Wie het doen, moogt gij niet weten.

Hier zijn citaten ten bewijze, maar die citaten kunt gij niet verifiëren. Uw dominee wel.

Maar het is beter, dat gij, gewone gemeentelieden, geen namen weet. Want gij maakt de zaak persoonlijk. En ik, Prof. Hepp, ben doodsbenauwd voor een persoonlijk element in het debat.

Deze heele redeneering van Prof. Hepp is onbevredigend, naïef en onjuist.

Vooreerst weet ieder gewoon mensch en alle theologen van professie op één of twee uitzonderingen na, dat juist theologen er een handje van hebben, om de discussie persoonlijk te maken. Melancthon wist daar reeds van. Waarbij dan nog het merkwaardige verschijnsel zich voordoet, dat die theologen, die zoo echt fluweleerig kunnen doen, in den regel in dat opzicht het meest geraffineerd zijn.

In de tweede plaats hebben ook belangstellende niet-theologen het volste recht, volledig kennis te nemen van de ernstige vraagstukken, waarover het hier gaat. En zij kunnen er alleen kennis van nemen, als zij de citaten gaan nalezen in het verband, waarin zij voorkomen. Het is in strijd met de eerste regelen van een goede polemie, wanneer men zonder bronvermelding citeert. Want daardoor ontnemen men den lezer bijna geheel de mogelijkheid, ook de andere partij te hooren.

Deze beide opmerkingen zijn gemaakt, het feit aanvaardende, dat de brochure verscheen.

Acht Prof. Hepp dat noodig, dan kan men met recht van hem vragen: wien bedoelt gij en waar zijn deze leeringen voorgehouden?

Dan kan hij er zich niet afmaken met de opmerking: uw dominee (immers een theoloog van professie) herkent de heeren vanzelf. . . . Want dan rust immers vanzelf de vraag: mag een gemeentelid nu aan zijn dominee vragen, wie of het zijn? En mag die dan zeggen: dit is een citaat van A. Janse, en dit slaat op een uitdrukking van een collega van Prof. Hepp, n.l. Prof. Vollenhoven, en dit is een zinspel op een anderen collega, n.l. Prof. Waterink?

Of moet dominee zeggen: gij moogt geen namen weten, want het gaat niet tegen personen. . . .?

Een geheel andere vraag is natuurlijk, of Prof. Hepp goed gedaan heeft, deze brochure te schrijven.

M.i. in geen geval, als aan de verschijning niet iets is voorafgegaan. Als deze daad geen ander doel heeft, dan op de meest zachte, van personaliteiten geheel gespeende wijze, broeders, die onopzettelijk dwalen, terug te brengen in het goede spoor, dan is er naar dat doel nog een betere weg. Het zoeken van persoonlijk contact met de „dwalenden”. Eerst als die weg door dezulken voor Prof. Hepp werd versperd, had hij het recht, deze weg te kiezen. En daarom vertrouw ik, dat Prof. Hepp eerst, maar helaas tevergeefs, getracht heeft, in ernstige, broederlijke samenspreking de aanhangige vraagstukken tot oplossing te brengen.

Maar ook na die veronderstelde mislukking rijst de vraag, of dan de tijd voor deze brochure gekomen was.

Want de Synode heeft een commissie benoemd, om vraagstukken als de hier genoemde te onderzoeken. Prof. Hepp is lid van die Commissie. Hoe vaak zij reeds vergaderde, weet ik niet. Maar het spreekt van zelf, dat in die Synodale Commissie in deze maanden de discussie ook over de vraagstukken gaat, waarover de brochure handelt. Prof. Hepp zal dan aanvankelijk kunnen volstaan met naar zijn brochure te verwijzen. Wat toch een zonderlinge figuur lijkt. Omdat voor hem het onderzoek reeds is afgelopen.

Over het zonderlinge felt, dat het eene commissielid zóó optreedt o.m. tegen het andere, spreek ik elders in dit nummer. Ik ben blij, dat anderen me daarin vóór zijn. Ik wachtte met deze opmerking om bepaalde redenen tot het nummer van deze week.

Wat op het spel staat.

Prof. Dr K. Dijk schrijft in „De Bazuin”:

We hebben wel noodig heel dicht te leven bij het Woord en uit het Verbond Gods en te zoeken de eenheid in de trouw aan de belijdenis welke ons lief is. Deze eenheid moet ons eerst in eigen kring samenbinden, waar, ik schrijf hierover later in een apart artikel, ook niet alles eenstemmigheid is en het leven verdeeld wordt ook door een-niet-begrijpen-van-elkander. En ik ducht in de conflicten van heden dit groote gevaar, dat, indien, wat God verhoede en wat ik niet kan verwachten, de samenstemming niet werd verkregen en er breuken ontstonden, de scheidslijnen heel onzuiver zouden loopen. Het zou dan wel eens kunnen gebeuren, dat de slappe figuren onder ons, bij wie het kerkbesef bijkans zoek is; die het woord gereformeerd alleen bezigen om . . . er op te schimpen; die steeds weer z.g.n. oecumenische droomen droomen; die Barth en Brunner zoo heel erg niet vinden; die, wanneer geprotesteerd wordt tegen het inhoemach worden van dans en spel in sommige kringen, onmiddellijk klagen over doopersche mijdingen en jammeren over bekrompenheid, zich het allerveelst gevoelen, en trouwe verdedigers van de gereformeerde waarheid van elkander raakten. En dat mag niet.

Waartegen gestreden wordt.

Ds J. D. Wielenga schrijft in „Franeker Kerkbode”:

. . . . omdat wij den indruk hebben, dat de woorden verschillend worden opgevat. Wij moeten eerst de aangevallenen eens hooren, of prof. Hepp hen wel recht geeft heeft. Wij kunnen dit zelf niet uitmaken, omdat wij de werken der dwalenden op deze punten niet bezitten. Wij verstaan wel, dat prof. Hepp hier zijn aanvallen richt op zijn collega's aan de Vrije Universiteit: dr Vollenhoven en dr Dooyeweerd. Misschien ook dr Waterink? Te verwachten is, bij objectief overzicht althans, dat de laatste meer in de derde brochure zal ter verantwoording worden geroepen; en dan schakele men vooral den heer Janse niet uit, schoolhoofd te Biggerekke!

Wij gaan in de terminologie met prof. Hepp accoord. Wat wij van de aangevallen broeders hooren kan ons, voor zoover wij erover kunnen oordeelen, niet bekoren, ik ben bepaald niet filosofisch genoeg aangelegd. Maar nogmaals, dat de broeders zoo pertinent tegen de meest duidelijke uitspraken van Belijdenis en Catechismus ingaan, kan ik niet aannemen, trots de aanhalingen door prof. Hepp. Hij ziet den toestand ernstig in. Ik gelukkig niet. Er moet veel misverstand zijn. En zoo niet, dan moeten wij gaan vreezen voor de Vrije Universiteit. Doch, laten wij ons kalm houden.

Een offensief tegen de Synode van 1936 in.

Ds Chr. W. J. Teeuwen behoort ook al tot degenen, die niet verstaan kunnen, waarom de Synode, niet zonder ernstigen aandring van Prof. Dr V. Hepp, een commissie benoemde o.m. tot onderzoek, terwijl diezelfde Prof. Hepp dan, in bond met Prof. Dr H. H. Kuyper verklaart: ik weet het allang, ik heb niet meer te onderzoeken. Ds Teeuwen schrijft in „Geld. Kb.”:

De eertijds zoo rustige en deftige Heraut heeft de toga afgelegd; of liever blijkt onder de toga een harnas te dragen en in bondgenootschap met prof. Hepp's brochures schijnt er een offensief geopend te zijn — tegen de besluiten en opvattingen van de Synode 1936 in. Wat zal van dit alles de uitwerking zijn? Velen slaan met groote bezorgdheid de ontwikkeling der dingen gade. Afgezien nog van de vraag of het geoorloofd is dat twee adviseurs van genoemde Synode het recht hebben de synodale opvattingen stelselmatig aan te vallen op deze wijze, schijnt mij een dergelijke tactiek minstens onverantwoordelijk toe.

Het volk als jury.

Het zij verre van ieder gereformeerde, het gereformeerde volk in het bewaren van zijn belijdenis onmondig te verklaren. Maar het zij ook verre van elken man van wetenschap, zijn collega's om hun wetenschappelijke meeningen aan te vallen met het volk als eersten jury. Ds Teeuwen vervolgt in hetzelfde blad:

Daarbij komt, dat de massa van ons volk niet in staat is om de in het geding zijnde vraagstukken goed